

Europos Vadovų Taryba
Pirmininkas

SPAUDA
LT

KALBA
EUCO 246/14
PRESSE 578
PR PCE 215
2014 m. lapkričio 7 d., Roma

Hermanas Van Rompuy'us
Europos Vadovų Tarybos pirmininkas

„Žvelgiant į praeitį, žvelgiant į ateitį“

Konferencijoje „Kur eina Europa. Padėtis Sąjungoje“ („Dove va l'Europa. The State of the Union“) pasakyta kalba

Lincėjo akademija (Accademia dei Lincei)

Man labai malonu dalyvauti šioje Romoje vykstančioje konferencijoje. Būti šiuose meno ir mokslo rūmuose – Korsinių rūmuose ir kreiptis į tokią garbingą auditoriją. Per šiuos praėjusius penkerius metus daug kartų lankiausi Romoje, dalyvavau daugelyje įsimintinų susitikimų, kurie vyko Kidžių rūmuose, Kvirinalyje, tačiau šiandien itin džiaugiuosi galėdamas kalbėti šiame viešajame forume.

Esame Europos Sąjungos politinio atnaujinimo sezono dalyviai. Prasideda naujas penkerių metų ciklas: šią savaitę darbą pradėjo naujoji Europos Komisija, gruodžio 1 d. Europos Vadovų Tarybai pradės vadovauti mane pakeisiantis naujasis pirmininkas Donaldas Tuskas. Taip pat sveikinu Ministrų Tarybai pirmininkaujančią Italiją!

Tuo pačiu metu 2014 m. yra sukakčių metai – Pirmojo pasaulinio karo šimtmečio metai, o po dviejų dienų sukaks 25 metai, kai buvo nugriauta Berlyno siena; tai buvo įvykis ne tik Vokietijai, bet ir visai Europai. Todėl dabar yra gera proga pažvelgti ir į praeitį, ir į ateitį.

Laikydamsi šio susitikimo moto – padėtis Sąjungoje („Lo Stato dell'Unione“), norėčiau pateikti gana apžvalginio pobūdžio pastabų. Siūlau apžvelgti tris sritis.

Pirma, ekonomikos krizę ir dabartinę ekonominę padėtį.

Antra, tam tikrą praktinę ir institucinę patirtį, įgytą einant Europos Vadovų Tarybos pirmininko pareigas, be kita ko, atliekant užsienio politikos organo vaidmenį.

Ir galiausiai trečia, bendrai apmąstyti tai, kaip žmonės suvokia Europą ir kaip Sąjunga galėtų jais labiau rūpintis ir geriau juos apsaugoti.

Ekonomikos ir finansų krizė yra neišvengiamas atskaitos taškas norint pažvelgti ir į praeitį, ir į ateitį. Šis praeityje liekantis laikotarpis, be abejonės, turės įtakos ateinantiems penkeriems metams. Europa pasikeitė. Tai buvo sunkus, kartais skausmingas laikotarpis. Buvo išbandytas mūsų šalių solidarumas. Tačiau mes jį įveikėme.

Svarbiausia euro zonos krizės patirtis yra tai, kad mes visiškai supratome savo tarpusavio priklausomybę. Tai, kas vyksta vienoje iš mūsų šalių, gali turėti įtakos visoms šalims. 10 mln. gyventojų turinčios šalies (tokios kaip Graikija) likimas turi įtakos 350 mln. gyventojų turinčiai monetarinei zonai ir netgi pasaulio ekonomikai. Vyriausybės tai suprato, tačiau tam reikėjo laiko. Tą suprato ir pilietinė visuomenė, tačiau natūralu, kad jai tam prireikė dar daugiau laiko. Įveikėme egzistencinę grėsmę euro zonai, laimėjome tą mūšį ir prieš kasandras, ir spekuliuotojus!

Kita svarbi šios krizės patirtis buvo tai, kad norint tvarkytis su šia tarpusavio priklausomybe, mums reikėjo ir vis dar reikia „daugiau Europos“ (ypač euro zonoje). Turime stiprinti ekonominę ir pinigų sąjungą.

Praėjusiais metais didelė darbo dalis buvo skirta šiam tikslui, ir dėl to, be abejonės, šiandien turime tvirtesnę ekonominę ir pinigų sąjungos struktūrą nei prieš penkerius metus. Turime geresnę biudžeto ir makroekonominę priežiūrą, pagalbos fondus, o nuo šios savaitės Europos Centrinis Bankas pradės visų euro zonos bankų priežiūrą. Tai – bankų sąjungos pradžia ir galbūt didžiausias Europos integracijos proceso žingsnis nuo paties euro įvedimo.

Tačiau reikės padaryti daugiau, visų pirma ekonominės politikos koordinavimo srityje. Negalime turėti bendros valiutos ir devyniolikos atskirų ekonomikos politikų. Minimali konvergencija yra būtina.

Dėl šios srities asmeniškai apgailestauju. Norėčiau, kad ekonominės politikos koordinavimo srityje padarytume daugiau, nei sugebėjome nutarti mano kadencijos metu. Pateikiau pasiūlymą, tačiau jam nebuvo pakankamai pritarta. Taip, galime atmesti sprendimą, tačiau negalime nepaisyti ignoruoti problemos.

Todėl nesistebiu, kad šis klausimas vėl įtrauktas į gruodžio mėn. įvyksiančio Europos Vadovų Tarybos susitikimo, kuriam pirmą kartą pirmininkaus mano pasekėjas, darbotvarkę. Toks sprendimas buvo priimtas prieš dvi savaites įvykusiame euro zonos aukščiausiojo lygio susitikime, kuriam pirmininkavau.

Žinoma, šiandien aktualūs ekonominiai debatai vyksta kitais klausimais. Diskutuojama dėl ekonomikos augimo, reformų, dėl to, kaip galėtume užtikrinti tinkamą pusiausvyrą šalyse ir tarp šalių. Ekonomikos krizė tęsiasi ilgiau nei numatėme ar tikėjomės, tik 2012 m. rudenį buvo atkurtas finansinis stabilumas euro zonoje. Kodėl taip yra?

Ekonomikos augimas yra silpnas daugiausia dėl to, kad mūsų struktūrinio augimo potencialas yra silpnas ir šiandien sudaro apie 0,5 %. Tai lemia didelis nedarbas ir per mažos investicijos. Pagaliau, ekonomikos augimas yra darbo laiko pailginimo ir darbo našumo padidėjimo suma. Dėl darbo vietų ir investicijų trūkumo abiem šiem veiksniais daromas spaudimas. Todėl ciklinis ekonomikos augimo grįžimas labai greitai suduria su struktūriniais apribojimais.

Be to, esama neigiamų išorės veiksnių. Geopolitinis neaiškumas turi įtakos pasitikėjimui Europoje ir BRIC šalių rezultatams, kurie yra silpnesni nei buvo numatyta Kinijoje, tiesiog silpni Rusijoje ir Brazilijoje; tai daro poveikį mūsų eksportui ir eksportu grindžiamam ekonomikos augimui kai kuriose mūsų šalyse.

Neturėtume ieškoti silpno ekonomikos augimo priežasčių pinigų politikoje, kuri yra pritaikomojo pobūdžio. Jų neturėtume ieškoti ir biudžeto politikoje, kadangi grynasis biudžetų poveikis ekonomikos augimui šiemet buvo neutralus. Pastaraisiais metais Europa pademonstravo biudžeto lankstumą, pabrėždama ne tiek nominalias biudžeto vertes, o struktūrinį deficitą. Šį faktą įrodo tai, jog 2013 m. buvo nuspręsta šalims skirti papildomo laiko deficitui iki Mastrichto sutartyje nustatytos 3 % ribos sumažinti.

Dabar turime sutelkti dėmesį struktūrinėms reformoms. Jas būtina įgyvendinti visose šalyse (įskaitant Vokietiją). Pasaulis nuolat kinta, vakarykščių pastangų nebeužtenka, o ilsėtis ant šiandienos laurų – nepriimtina.

Vienas iš svarbiausių prioritetų – darbo rinkų veikimo gerinimas. Reikia kovoti su patekusiųjų ir nepatekusiųjų į darbo rinką dualizmu, tų, kurie dirba pagal nuolatinę darbo sutartį, ir tų, kurie turi mažų garantijų darbą arba darbo neturi – labai dažnai tai yra moterys, jaunimas, imigrantai. Daugelyje šalių šis dualizmas yra pagrindinė krizės metu smarkia išaugusio nedarbo priežastis.

Kitos esminės struktūrinės reformos turi būtų vykdomos bendrojoje rinkoje (šis klausimas ypač svarbus senatoriui Mario Monti), taip pat energetikos sąjungoje, skaitmeninėje rinkoje ir, be abejonės, mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje.

Prieš dvi savaites įvykusiame paskutiniame mano pirmininkaujame Europos Vadovų Tarybos susitikime vadovai palankiai įvertino naujosios Europos Komisijos ketinimą skatinti, kad ateinančiais metais būtų skirta iki 300 mlrd. EUR papildomų investicijų. Valstybių narių atsakomybė ne tik reformų, bet ir investicijų srityje yra didelė. Nepamirškime, kad investicijų skatinimas ekonominiu požiūriu reiškia veiksmus tiek paklausos, tiek pasiūlos srityje!

Dabartinė ekonominė padėtis yra sudėtinga ne tik dėl to, kad ekonomikos augimas yra per mažas, bet ir dėl to, kad infliacija yra išimtinai maža; tai labiau pasakytina apie euro zonos valstybes, nei apie kitas valstybes nares. Tai turi įtakos tiek valdžios sektoriaus, tiek privačiajai skolai (kurios yra per didelės), o todėl ir investicijoms.

Todėl, kaip sakiau prieš kelias dienas Europos Parlamente, turime sutelkti priemones, atsikratydami visų tabu, baimių, įkyrių minčių ir ideologijų, nustatyti trumpalaikių ir ilgalaikių tikslų rinkinį, atsižvelgdami į pagrindinius ekonominės ir pinigų sąjungos principus. Visa mūsų socialinė ir ekonominė sistema yra grindžiama ekonomikos augimu ir užimtumu. Kiekvienas apie tai puikiai žino.

Norėčiau pateikti vieną strateginę pastabą. Jei ateinančiais metais gyventojams negalėsime pateikti apčiuopiamų rezultatų ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo srityje, jei negalėsime įrodyti, kad visos šios aukos ir pastangos duoda rezultatų, europinė idėja patirs itin didelį spaudimą.

Europinės idėjos atžvilgiu nepalankūs gegužės mėn. įvykusių rinkimų rezultatai nekliudo ES institucijų veikimui. Tačiau neturint geresnio gyvenimo perspektyvų ir vilties, kitų Europos Parlamento rinkimų ir būsimų nacionalinių rinkimų rezultatai gali būti pražūtingi. Taigi, ant kortos pastatyta daug. Turime labai gerai tai suvokti. Ateinantys penkeri metai yra tokie pat svarbūs, kaip ir praėję penkeri metai.

Pastebėjau, kad tarp auditorijos yra daug garsių teisininkų, specialistų ir profesorių, pavyzdžiui, Giuliano Amato (*il Dottor Sottile*) ir Josephas Weileris, su kuriuo anksčiau esu daug diskutavęs. Taigi maniau, kad būtų naudinga pasidalyti keliais apmąstymais apie institucijas, remiantis savo patirtimi einant pareigas, ir apie tai, kaip aš formavau šias pareigas einančio asmens vaidmenį.

Man šios pareigos buvo tokios pat naujos kaip ir visiems kitiems. Buvau išrinktas 2009 m. lapkričio 19 d. Niekada to nepamiršiu. Turėjau parengęs pranešimą spaudai, kuriame pateikiau savo mintis. Verta tai pacituoti. Nedažnai pasitaiko progų neraudonuojujant cituoti senus pranešimus. Tada pasakiau, kad: „*Pasibaigus deryboms kiekviena šalis turėtų būti ką nors laimėjusi. (...) Būdamas Europos Tarybos pirmininku atidžiai išklausysiu kiekvieno ir užtikrinsiu, kad mūsų svarstymai kiekvienam duotų rezultatų.*“ Taip pat pasakiau, kad: „*Buvo daug diskutuojama būsimo (...) pirmininko veiklos pobūdžio klausimu, tačiau galimas tik vienas veiklos pobūdis, grindžiamas dialogu, sutarimu ir veiksmis.*“

Tarp jūsų esantys teisės ekspertai žino, kad ES sutartyje Europos Vadovų Tarybos ir jos pirmininko vaidmuo ir užduotys yra išdėstytos vos keliuose eilutėse. Šis organas neturi teisėkūros įgaliojimų ir nedalyvauja priimančiam vykdomojo valdymo sprendimus. Iš esmės tai – politinis organas, kuriam pavesta nustatyti bendrąsias gaires. Arba, kaip nustatyta Sutartyje – „*deramai skatinti Sąjungos vystymąsi*“ ir „*nustatyti bendrąsias politikos gaires ir prioritetus*“.

Ši institucija dėl savo pobūdžio turi laikytis atokiai nuo einamųjų klausimų sprendimo – kitos ES institucijos, laikydamosi ne kartą išbandyto „Bendrijos metodo“, tą atlieka daug geriau – tačiau ji turi imtis veiksmų susidarius ypatingiems atvejams: keičiant sutartį, nustatant biudžetą, taip pat ir sprendžiant krizes.

Skaitydami Sutartį (ir sprendami pagal tai, kas į ją neįtraukta) taip pat pastebėsite, kad Europos Vadovų Tarybos pirmininko kadencija palyginti trumpa (dveji su puse metų, pratęsiama viena kartą), jis neturi nei atsakomybės už biudžetą, nei savo administracijos ar teisės ją paskirti, ir turi labai nedaug darbuotojų.

Tikras paradoksas – Europos Vadovų Taryba paprastai laikoma aukščiausia politine valdžia Sąjungoje, bet jos pirmininko pareigybės aprašymas ir oficialūs įgaliojimai yra gana migloti ir net menki. Todėl daug priklauso nuo to, ką su jais darai ir kaip juos supranti! Galiu pasakyti kitaip: tai, kas nebuvo numatyta oficialiai, turėjo būti sukurta neoficialiai.

Darbas prasideda nuo paprasto dalyko: pasitikėjimo stiprinimo. Mano nuomone, pasitikėjimo stiprinimas tikriausiai yra svarbiausias Europos Vadovų Tarybos pirmininko uždavinys. Pasitikėjimo tarp vadovų, institucijų ir šalių stiprinimas yra politinių sprendimų priėmimo pagrindas. Ypač tais atvejais, kai sprendimai yra sudėtingi arba jie turi būti priimti bendru sutarimu, kaip paprastai būna Europos Vadovų Taryboje.

Kaip galima sustiprinti pasitikėjimą? Susitinkant su žmonėmis, juos išklausant, atsižvelgiant į jų nuomones. Pavyzdžiui, per savo kadenciją laikiausi principinės nuostatos iš esmės kartą per metus aplankyti visus Europos Vadovų Tarybos narius jų sostinėse. Kalbėdamasis su prezidentais ir ministrais pirmininkais jų pačių darbo aplinkose – nuo Helsinkio iki Nikosijos, nuo Dublino iki Sofijos – daug geriau supranti jų tikruosius motyvus. Kaip nuolatinis vyriausybės rūmų kitose sostinėse lankytojas negaliu nepastebėti, kad dauguma jų gal ir neatrodo prašmatnūs ar prabangūs, bet tikrai yra gražesni nei mūsų sovietinio stiliaus biurai Briuselyje!

Visos šios pasitikėjimo stiprinimo pastangos atsipirko susidūrus su problemomis, prasidėjus krizėms. Nelaimei, turėjome jų patirti. Iš kitų tarpo išsiskiria euro zonos krizė ir padėtis Ukrainoje. Norėčiau pasakyti keletą žodžių apie Europos Vadovų Tarybos vaidmenį kiekvienos iš šių krizių metu.

Tiesa tai, kad su finansų ir ekonomikos krize itin akivaizdžiai ir net asmeniškai kovojo Europos šalių vadovai, ypač 2010–2012 m. laikotarpiu. Tai lėmė dvi akivaizdžios priežastys.

Pirma, kilo pavojus didelėms pinigų sumoms. Dėl valdžios sektoriaus skolos krizės, kaip ir prieš tai kilusios bankų krizės, reikėjo panaudoti mokesčių mokėtojų pinigus. Bendras ES biudžetas yra palyginti nedidelis (maždaug vienas procentas BVP), todėl Sąjungos institucijos pačios negalėjo ryžtingai veikti. Valstybės narės turėjo ateiti į pagalbą. O sumos buvo tokios, kad daugelyje šalių sprendimai galėjo būti priimti tik aukščiausiu politiniu lygmeniu: visuose Kidžių rūmų ir Kvirinalo rūmų atitikmenyse Sąjungoje. Nacionalinių pinigų naudojimas ir šalių vadovų bei nacionalinių parlamentų dalyvavimas tiesiog buvo gyvenimo padiktuota sąlyga.

Antra priežastis: krizės metu greitai susiduriama su ribotomis institucijų, sukurtų priskiriant joms įgaliojimus, galimybėmis. Sąjunga gali veikti tik tose srityse, kuriose vyriausybės yra kartu suteikusios jai atitinkamą įgaliojimą. Bet kai įžengiame į nepažymėtą teritoriją ir reikia nustatyti naujas taisykles, Europos Vadovų Taryba yra gerai pasirengusi atlikti savo darbą.

Nors ir buvome priversti pasirinkti šį „tarpvyriausybinių“ kelią, viso mūsų nuveikto darbo rezultatas – faktiškai sustiprėjusios centrinės institucijos. Komisijai buvo suteikti ko gero precedento neturintys įgaliojimai tikrinti biudžetus ir ekonominę politiką (tai matome šiomis savaitėmis). Sustiprėjo ir Parlamento įtaka. Šios savaitės pradžioje Europos Centrinis Bankas pradėjo vykdyti visų euro zonos bankų priežiūrą. Natūralu, kad tokiems pokyčiams kompetencijų srityje reikia visų susijusių valstybių išankstinio sutikimo.

Todėl norėčiau pereiti prie kitos temos: Europos Vadovų Tarybos vaidmens užsienio reikalų srityje. Jeigu pirmuosius dvejus – trejus metus daugiausia dėmesio pareikalavo ekonomikos krizė, tai paskutiniaisiais metais mūsų politinis dėmesys buvo nukreiptas į mus supantį pasaulį. Ypač į Ukrainą. Be abejonės.

Ukrainos krizė buvo ir tebėra didžiausia grėsmė Europos saugumo tvarkai nuo Šaltojo karo pabaigos. Praeitą kovo mėnesį įvykdyta invazija į Krymą buvo lemtingas posūkis. Žinoma, prieš tai Ukrainoje vyko ir tebevyksta reikšmingi įvykiai, tačiau invazija buvo lūžio taškas. Pažeisdamas nustatytas sienas, pažeidi taiką.

Kovo mėn. pradžioje sušaukiau neeilinį susitikimą dėl Ukrainos. (Tai buvo tik antras toks užsienio reikalų aukščiausiojo lygio susitikimas; pirmasis vyko prieš trejus metus, dėl Libijos, jis taip pat buvo labai svarbus.)

Susitikime dėl Ukrainos po Krymo įvykių Europos Vadovų Taryba nustatė Sąjungos atsakomuosius veiksmus. Ukrainos atžvilgiu: politinė parama – Asociacijos susitarimas, taip pat parama reformoms. Rusijos atžvilgiu: trijų etapų sankcijos, kuriomis siekiama, kad ji pakeistų savo elgesį. Nuo to laiko nuosekliai laikomės šio dvejopo požiūrio.

Iš tiesų Europos Vadovų Taryba taip ne taip jau dažnai užsiima užsienio reikalų klausimais. Dažniausiai prezidentai ir ministrai pirmininkai šiuos klausimus paveda savo užsienio reikalų ministrams (lygiai kaip, įprastinėmis sąlygomis, finansų reikalų tvarkymą jie paveda savo finansų ministrams!). Tačiau kai klausimai įgyja ištisą politinį pobūdį, kai tai tampa stabilumo žemyne ar energetinės priklausomybės klausimu, spaudimo Rusijai darymo ir todėl tikėtino grįžtamojo poveikio mūsų ekonomikai klausimu, tada visi šalių vadovai nori asmeniškai dalyvauti procese ir tą jie iki šiol daro. Ir, be abejonės, dirbant mano pasekėjui Donaldui Tuskui vadovai ir toliau dalyvaus sprendžiant Ukrainos klausimą tiek laiko, kiek reikės. Pastarojo meto susitarimas dėl energijos tiekimo žiemos laikotarpiu buvo pozityvus žingsnis. Tai, kad Rusija pripažino vadinamuosius rinkimus Donbase – labai neigiamas.

Iš savo patirties galiu pasakyti, jog akivaizdu kad, kai susidaro įtampa, Europos Vadovų Taryba gali veikti. Kai iš tiesų to reikia, įmanoma į vieną gretą sutelkti 28 vadovus, 28 šalis. Nėra lengva, bet įmanoma. Šiandien keliu klausimą – kaip Europai išsaugoti šį pajėgumą veikti tais atvejais, kai nėra tiesioginės krizės, kai nėra išorinio spaudimo. Tada susitelkti bus daug sunkiau.

Bet kuriuo atveju, tai priklausys nuo Europos Komisijos ir jos iniciatyvumo bei – kad ir ką begalvotum – nuo Prancūzijos ir Vokietijos, prisijungiant kitoms šalims, gebėjimo rasti bendrą sprendimą. Žinoma, tai tik dvi šalys iš 28, bet jos atstovauja dviem politinio ir ekonominio mąstymo Sąjungoje būdams ir be jų pritarimo bendrai kryptiškai dirbti tampa labai sunku.

Vien jų pritarimo nepakanka, bet dažnai jis būtinas. Bet kuriuo atveju, tai sakau remdamasis savo patirtimi. Ir mielai palieku mano pasekėjui įrodyti, kad klydau!

Jei prakalbau apie Vokietiją ir Prancūziją, nepamiršdamas ir Italijos bei kitų, norėčiau paminėti ir Jungtinę Karalystę – čia dalyvaujant Peteriui Mandelsonui. Per kitus penkerius metus tai bus vienas didžiausių iššūkių. Turime padaryti viską, kad Sąjunga liktų vieninga. „Drauge geriau!“

Man susidaro įspūdis, kad kitos valstybės narės yra pasirengusios išklaudyti, kalbėtis, jei reikia – derėtis, jeigu laikomasi pamatinių mūsų Sąjungos vertybių ir principų.

Norėčiau trečioje paskutinėje savo kalbos dalyje pateikti keletą apibendrinančių pamąstymų.

Žvelgiant į praėjusius metus ir į nelinksmą ekonominę padėtį, akivaizdu, kad „Europa“ per krizę neišpopuliarėjo – veikiau priešingai. Todėl kiti 5 metai bus tokie svarbūs.

Apskritai politiką yra apėmusi krizė, visuose lygmenyse. Esama net visuotinio po finansų krizės apėmusio nepasitenkinimo, susijusio su mūsų ekonomikos veikimo būdais, turto, mokestinės naštos paskirstymu, nelygybės didėjimu, nekalbant jau apie baimę dėl globalizacijos, migracijos ir fanatikų smurto.

Žinoma, tai tik niuansas, nes populistinės partijos daugelyje šalių atsirado keli metai prieš prasidedant finansų ir euro zonos krizėms. Kasdien turime kovoti, kad „baimę pakeistume viltimi“.

Žinoma, esama ir specifinės europinės šios problemos dimensijos. Tačiau, mano manymu, reikalas ne institucijose ar rinkimuose. Apskritai, vertėtų pažiūrėti, kaip žmonės suvokia Sąjungą, koks jų santykis su ja. Kaip jie patiria Sąjungą. Norėčiau plačiau panagrinėti šį klausimą ir juo užbaigti savo pranešimą.

Pradėsiu nuo liūdno pastebėjimo. Atrodo, kad dabar žmonės kaip priežastį, kad jaučiasi bejėgiai ir negali pareikšti nuomonės, įvardija Europą, nors mūsų Sąjunga buvo sukurta būtent tam, kad jie būtų stipresni ir vėl taptų savo istorijos šeimininkais.

Vienas būdų, kaip geriau suprasti šį visuomenės nusivylimą – kaip sakiau praeitą gegužės mėn. Achene priimdamas Karolio Didžiojo apdovanojimą – yra suprasti, kad mūsų Sąjungą žmonės visu pirma suvokia kaip erdvę, ir beveik niekada – kaip vietą. Erdvė ir vieta iš tikrųjų nėra tas pats. Vieta suteikia apsaugos, stabilumo ir priklausymo jausmą. Tai namai, kuriuose žmonės ir jaučiasi kaip namie. Kita vertus, erdvė garantuoja judėjimą ir atveria galimybių. Erdvė siejasi su kryptimi, greičiu ir laiku. Mums, žmonėms, reikia jų abiejų. Reikia erdvės, kurioje būtų galima skristi, ir lizdo, kurį galėtume vadinti savu. Esame labai paprasti sutvėrimai!

Europos atveju mūsų dėmesį visada buvo skiriamas erdvei. Pagalvokite apie tai. Nuo pat pradžių imantis standartinių veiksmų, buvo siekta panaikinti prekes, darbuotojus ir investicijas varžančias sienas, leisti žmonėms ir bendrovėms judėti, imtis iniciatyvų, pasinaudoti galimybėmis. Net šiandien tokiose įvairiose srityse kaip energetika, telekomunikacijos ar skaitmeninė ekonomika toliau siekiama naikinti sienas ir sukurti šią didelę bendrą erdvę.

Tačiau iš tikrųjų niekada negalvojome apie Europą kaip apie namus ar prieglobstį, todėl šiandien už tai turime sumokėti. Dešimtmečius tai gerai veikė. Dėl atvirų sienų atsirado didelių galimybių darbui, prekybai, studijoms užsienyje. O viso šio atvirumo poveikis dažniausiai buvo švelninamas ekonomikos augimu; jį švelnino ir tuo pačiu metu kuriamos gerovės valstybės.

Itin svarbu, kad per visus tuos metus buvo dalijamasi darbu – Europa teikė galimybių, o nacionalinės vyriausybės užtikrino apsaugą. Niekas kitko ir nesitikėjo. Tačiau laikai pasikeitė. Dėl globalizacijos poveikio gerovės valstybės patiria įtampą. Krizė privertė Europos Sąjungos institucijas imtis naujo vaidmens.

To rezultatas – dramatiškas ir spartus pokytis: dešimtmečius Europa reiškė atvėrimą, išlaisvinimą, atidarymą, išsivadavimą, įgalinimą, o šiandien ji netikėtai ėmė reikšti kišimąsi, teisimą, nurodinėjimą, įsakinėjimą, taisymą, net baudimą. Europą – didžiąją galimybių „atvėrėją“, šiuo metu daugelis mato kaip neprašytą įsibrovėlę, o laisvės ir erdvės rėmėja tapo grėsme apsaugai ir vietai.

Turime nustatyti tinkamą pusiausvyrą. Itin svarbu, kad Sąjunga būtų ir ta, kuri saugo. Būtina, kad Sąjunga būtų naudinga ne tik žmonėms, bet ir darbuotojams, ne tik judantiems, bet ir vienoje vietoje esantiems asmenims, ne tik diplomų turintiems ir kalbų mokantiems asmenims, bet visiems piliečiams ir žmonėms, kurie yra ne tik vartotojai, kuriems patinka pigūs gaminiai ir didelis pasirinkimas, bet ir darbuotojai, kituose žmonėse mato konkurentus savo darbo vietoms.

Kaip pasiekti šią tinkamą pusiausvyrą? Apsaugos srityje žmonės iš Europos Sąjungos tikisi dviejų dalykų.

Pirma, tikimasi, kad Sąjunga padės išspręsti problemas, su kuriomis kovoti šalys akivaizdžiai yra per mažos. Visuotinių ir tarpvalstybinių klausimų srityje žmonės iš tikrųjų nori, kad Europa gintų jų interesus ir pašalintų grėsmes. Antra, tais atvejais, kai nacionalinės valdžios institucijos yra pajėgios pasirūpinti, žmonės tikisi, kad Sąjunga nesikiš. Tačiau yra kitų atvejų, kai būtent dėl Sąjungos masto, ji turi veikti švelniai. Netrikdyti, o gerbti įprastas apsaugos ir prisirišimo vietas – pradedant nacionaliniais gerovės sprendimais ir baigiant regionų tradicijomis ir tapatybe, įskaitant net vietinius sūrius.

Šiuo požiūriu piliečių žinia Sąjungai yra aiški. „*Sąjunga turi būti stipresnė išorėje ir rūpestingesnė viduje.*“ Mano manymu, tai yra vienas pagrindinių ateities uždavinių – atkurti žmonių pasitikėjimą mūsų Sąjunga. Ir esu visiškai įsitikinęs, kad nauja vadovybė nedvejodama imsis šios svarbios užduoties. Ačiū. Grazie.
